

Portreti manjkavog učenitva: teološko promišljanje o Mateju 8,18-27¹

Daniel G. Oprean

ORCID: 0009-0007-4029-8330

Fakultet humanističkih i društvenih znanosti „Aurel Vlaicu“, Sveučilište u Aradu, Rumunjska
daniaoprean@gmail.com

UDK: 27-318:27-247.4

Kategorija: Izlaganje sa skupa

DOI: <https://doi.org/10.32862/kl.18.2.3>

Sažetak

Cilj je ovoga članka istražiti način na koji evanđelist Matej prikazuje manjkavost učenitva skiciranjem triju portreta ljudi čije je učenitvo bilo manjkavo. Usredotočit ćemo se na Matejevo evanđelje 8,18-27. Prvi portret prikazuje nadobudnog učenika, kojega Matej opisuje kao entuzijastičnu osobu koja ipak ne razumije kakav je Isus učitelj (Mt 8,19-20). Ova je osoba prikladna ilustracija prve vrste manjkavog čovjekova pokušaja da slijedi Isusa, a možemo je nazvati besplatnim učenitvom. Drugi portret pokazuje osobu koja jest učenik, no koja ipak oklijeva slijediti Isusa zato što mu nisu jasni vlastiti egzistencijalni prioriteti i ne razumije kakav je Isus učitelj (Mt 8,21-22). Ovaj portret služi nam kao korisna ilustracija druge vrste manjkavoga čovjekova pokušaja da slijedi Isusa, koju ćemo nazvati neobvezno učenitvo. Treći portret prikazuje učenike koji su pozvani, ali su ipak opisani kao oni koji se boje jer ne razumiju kakav je Isus Gospodin (Mt 8,23-27). Ovaj je portret realistična ilustracija treće vrste manjkavoga čovjekova pokušaja da slijedi Isusa, a to je učenitvo bez nevolja. Međutim, kada se susreo s ovim trima kategorijama protagonista u biblijskom tekstu, Isus je ispravio sve tri vrste manjkavog učenitva. Štoviše, Matej spaja simptome ovih triju vrsta manjkavoga učenitva s rješenjem koje nalazimo u Isusovim odgovorima kako bi primateljima – či-

1 Ovaj je članak napisan kao dio istraživačkoga projekta Biblijskog instituta u Zagrebu: „Koncept učenitva među crkvama reformacijske baštine u Hrvatskoj“.

tateljima svoga Evanđelja – pomogao razumjeti da učenje ima cijenu, da iziskuje obvezu i podrazumijeva nevolje.

Ključne riječi: *učenje, manjkavost, cijena, obvezanost, nevolje*

Uvod

Učenje je iznimno važno za kršćanske zajednice diljem svijeta. U ovom pogledu Biblija je vjernicima stoljećima bila najvažniji izvor pouka o učenju. U Bibliji su Evanđelja oduvijek bila najproučavanije knjige iz perspektive učenja. Najzad, Evanđelje po Mateju oduvijek se smatralo najvažnijim Evanđeljem, čiji je autor svoje izvorne čitatelje poveo upravo putanjom učenja.

Ovaj članak namjerava pokazati da Matej nije htio iznijeti samo putopis učenja nego da se na putanji kojom namjerava provesti svoje čitatelje nalaze i manjkave vrste učenja. Proučavat ćemo Mateja 8,18-27. U ovom tekstu Matej daje tri portreta koja bismo mogli nazvati ilustracijama manjkavog učenja. Jedan od ovih portreta ilustrira učenje ukorijenjeno u ljudskoj odluci, koje je istovremeno entuzijastično, ali i nesvjesno da učenje podrazumijeva cijenu. Drugi portret ilustrira učenje koje bismo mogli nazvati neodlučnim zbog raskoraka egzistencijalnih prioriteta. Treći portret ilustrira učenje koje je uplašeno zato što nema dovoljno pouzdanja u susretu s nevoljama.

Što se tiče metode, članak počinje analizom prve perikope, u čijem se središtu nalazi entuzijastičan pismoznanc koji je izjavio da želi postati Isusov sljedbenik, nakon čega mu Isus odgovara u obliku upozorenja i tužaljke (Mt 8,19-20). Istraživanje se zatim nastavlja s osobom koju Matej priznaje kao učenika, ali koja traži dopuštenje da najprije ode izvršiti obiteljske i religijske dužnosti, kojoj pak Isus odgovara u obliku radikalne zapovijedi (Mt 8,22). Istraživanje završava s odanim učenicima koji se nalaze u čamcu i usred oluje na moru strahuju za svoj život. Njima Isus najprije odgovara ukorom zbog toga što nemaju pouzdanje u njegovu sposobnost da ih zaštiti, a zatim čudesno smiruje oluju.

1. Učenje bez žrtve

Prvi portret prikazuje nadobudnog učenika (Mt 8,19-20), osobu punu entuzijazma koja ne razumije previše kakav je Isus učitelj. On je pismoznanc (Mt 8,19a) i učenje je, prema tome, njegov poziv. Čini se da traži pravog učitelja pod čijim bi autoritetom mogao razviti svoju osobnost i svoj poziv te u Isusu vidi takvoga učitelja. Pristupajući Isusu s ovakvom samouvjerenom izjavom: „Učitelju, za tobom ću kamo god ti pošao“ (Mt 8,19) pismoznanc pokazuje veliku odlučnost te činjenicu da je već donio odluku.

Njegov entuzijazam vjerojatno dolazi od dojmova koje je stekao zbog Isusova učenja i njegovih čudesnih djela. Ovaj je pismoznancu vjerojatno razumio ono što su razumjeli i mnogi drugi, naime, da Isusovo učenje proizlazi iz njegova autoriteta i da se po tome razlikuje od načina na koji su drugi pismoznanci poučavali (Mt 7,28-29) (Howard 2023, 237). Jednako je moguće da je bio očevidac Isusovih čudesnih djela ili da je čuo o njima (Mt 8,1-17), što u Matejevu evanđelju čini kontekst ove pripovjedne *inkluzije* o učeništvu (Talbert 2010, 111).

No, pismoznancu je svoje razumijevanje Isusa razotkrio kada ga je oslovio – riječ je samo o učitelju, premda najimpresivnijem učitelju kojega je do tada sreo (Bruner 2004, 519). David L. Turner zapaža činjenicu da „do ovoga trenutka u Mateju, pismoznanci nisu prikazani u pozitivnom svjetlu (2,4; 5,20; 23,13.15.23.25.27.29...)“ te činjenicu da u „Mateju oni koji Isusa zovu ‘učiteljem’ nisu učenici (12,38; 19,16; 22,16.24.36)“ (Turner 2008, 239). Matthew Henry točno je zapazio:

Njegovo je ispovijedanje predanosti Kristu: [1.] Veoma spremno, i čini se da je *ex mero motu*—iz njegove nepristrane sklonosti: na nju ga nije pozvao Krist, na nju ga nije potaknuo nijedan učenik, nego se on sam nudi da postane bliski Kristov sljedbenik; on nije čovjek pod pritiskom, nego volonter. [2.] Veoma odlučno; čini se da se po ovom pitanju nalazi na prekretnici; ne kaže: „Razmišljam o tome da te slijedim“, nego: „Odlučio sam, učinit ću tako.“ [3.] Neograničeno i bezrezervno: „Slijedit ću te kamo god pođeš; ne samo na drugi kraj države, nego čak i na drugi kraj svijeta“ (Henry 1994, 1650).

Uvodno oslovljavanje otkriva činjenicu da je Isusa stavio na istu razinu s drugim učiteljima njegova vremena. Bruner signalizira i činjenicu da je on sam subjekt svoje izjave jer on je odlučio slijediti Isusa (Bruner 2004, 519). Ipak, pismoznancu će ubrzo naučiti da ovoga jedinstvenog učitelja ne može slijediti osoba koja ga najprije ne prizna kao Gospodina, ali i to da on poziva i izabire učenike, a ne obrnuto. Isusov se poziv, isto tako, ne odnosi na kratko misijsko putovanje čamcem s jedne na drugu obalu (Eaton 2020, 52), nego na potpunu i cjeloživotnu predanost (France 2007, 872).

Isusov odgovor u Mateju 8,20 sadrži upozorenje koje pismoznancu pojašnjava činjenicu da se njegovi uvjeti radikalno razlikuju od uvjeta koje su postavljali tadašnji pismoznanci, koji su svojim učenicima mogli ponuditi krov nad glavom i egzistencijalnu sigurnost (Bruner 2004, 520). Isusov je odgovor također tužaljka kojom oplakuje svoj položaj u svijetu, položaj neimaštine i marginalizacije. Robert J. Myles dobro je opisao Isusov položaj:

Matejev Isus ne može pustiti duboko korijenje u bilo kojoj geografskoj regiji te je društveno dislociran od glavne društvene struje. S druge strane, pismoznancu se vjerojatno nalazi u središtu ove glavne društvene struje; njegov poziv se prvenstveno bavi podržavanjem nepromijenjenog stanja ideološko-politič-

koga reda koji je Isusa gurnuo na same margine društva (Myles 2014, 126-127).

Lisice i ptice spominju se možda vezano uz sigurnost i udobnost koju uživaju članovi političke ili religijske elite (Myles 2014, 119, 127) toga vremena. No kada sebe opisuje kao Sina Čovječjega, Isus naglašava postojanje na tragičnoj putanji velikih patnika u povijesti Božjega naroda, a njegov život i njegova patnja njihova je rekapitulacija i kulminacija. On nije samo „Izaijin Sluga Božji (Iz 53,4)“ (Ye-Atkinson 2020, 121) nego je i Božji Sluga patnik.

Myles primjećuje da glagol κλίνω (‘nasloniti’) nalazimo jedino u ovom tekstu u Mateju (8,20) te ga povezuje s korištenjem istoga glagola u Ivanu 19,30, koji opisuje trenutak kada je Krist „prignuo glavu i predao duh“ (Myles 2014, 120). Činjenica da je križ bio jedino mjesto na koje je Isus mogao nasloniti svoju glavu prikazuje cijenu koju i njegov sljedbenik treba platiti. Ovaj nadobudni učenik dobar je primjer prve vrste manjkavoga ljudskog pokušaja da slijedi Isusa – učenništva koje ne razumije cijenu koju to uključuje. Ipak, cijena učenništva dio je evanđelja (Bonhoeffer 1959, 48). Štoviše, Matthew Henry napravio je portret pismoznanca i Krista, koji služi kao zrcalo u kojemu bi se svaki nadobudni učenik trebao preispitati zašto slijedi Isusa:

Mogli bismo pomisliti da je ovaj čovjek vjerodostojan. No zbog Kristova odgovora vidimo da je njegova odluka bila ishitrena, a njegovi ciljevi niski i tjelesni: on ili uopće nije razmišljao ili nije razmišljao o onome o čemu je trebalo razmišljati. Vidio je Kristova čudesna djela, nadao se da će uspostaviti vremenito kraljevstvo te je htio na vrijeme upisati svoj udio u njemu. Primijetite, mnogi donose iznenadne odluke u pogledu religije koje nisu promišljene, koje se na kraju pokazuju neuspješnima i ne urode trajnim rodnom. Hitro sazriju, ali hitro i istrunu (Henry 1994, 1651).

Ukratko, ovaj prvi portret manjkavoga učenništva podsjetnik je nadobudnim učenicima svakog naraštaja da autentično učenništvo počinje Kristovim pozivom, a ne našom odlukom da ćemo slijediti Krista. Pismoznancu dobro ilustrira povijesnu osobu koja je pokušala slijediti Krista na temelju vlastite slijepe teologije učenništva u čijem se središtu nalazi čovjek i koja je uvjerena u ljudske sposobnosti (što je očito u korištenju riječi *kamo god* u Mt 8,19). Nadobudni učenik u ovom prizoru, kao i slični učenici tijekom povijesti, možda vješto igraju kada su sami na terenu, ali ne razumiju cijenu (što je očito iz korištenja riječi *nema gdje* u Mt 8,20) koju traži križoliko učenništvo, utjelovljeno u Kristovu pozivu i zvanju. Ili, riječima Waltera Brueggemanna:

Božji poziv znači da se trebamo odvojiti od naših držanja, navika i pretpostavki, koje definira svijet moći i nepravde lišen milosrđa i suosjećanja u svakom području života. Poziv je to da se udaljimo od običnog života, obične imovine i običnih pretpostavki i prionemo uz način života koji svijet pro-

suđuje nemogućim. Prema tome, ovaj nas poziv zbilja poziva na ono što je čovjeku nemoguće ostvariti (Brueggemann 2006, 95).

2. Učeništvo bez predanja

Drugi portret prikazuje čovjeka kojega Matej priznaje učenicom (Mt 8,22), ali koji očigledno oklijeva zbog poremećenih egzistencijalnih prioriteta te nerazumijevanja kakav je Isus učitelj. Za razliku od pismoznanca u prvome portretu, ovaj učenik oslovljava Isusa Gospodinom (Mt 8,22a), premda „to što koristi ovaj izraz ne mora nužno značiti da je posve predan Isusu kao ‘učitelju’“ (Card 2013, 129). No čini se da je ovaj učenik veoma pobožan Židov, koji je htio skrupulozno ispuniti svoje religijske i obiteljske obveze (Mt 8,22b). Zakonitost njegova zahtjeva naglasio je Ben Witherington III:

Želimo li razumjeti radikalnost Isusova odgovora zahtjevu njegova učenika, trebamo imati na umu da različiti židovski tekstovi ističu kako dužnost pokapanja nekoga nadilazi čak i najobveznije religijske dužnosti (m. Ber. 3:1; Tob. 4.3; 6.13), a ovo je još relevantnije kada je riječ o članu obitelji. Čak je i svećenik trebao odložiti svećeničke dužnosti da ukopa oca ili majku (S. Lev. 21.3). Jedino su veliki svećenik i nazirej bili oslobođeni dužnosti da ukopaju svojega oca (Lev 21,11; Br 6,6-7) (Witherington III 2006, 188).

Nakon što je pismoznancu iz prethodnoga prizora odgovorio upozorenjem i tužaljkom o cijeni učenitva, u slučaju ovoga učenika Isusov odgovor poprima oblik zapovijedi. Kontrast naglašava činjenicu da su ovo negativni primjeri učenitva (Davies i Allison 1991, 39). Ovo su stoga primjeri diskvalificiranoga učenitva: „Prvi je entuzijastičan zato što nije svjestan cijene učenitva, a drugi je plah upravo zato što je svjestan njegove cijene“ (Turner 2008, 240). U oba prikaza, Isusov odgovor otkriva pravi smisao učenitva:

Pismoznancu Isus kaže da njegov učenik mora živjeti u vrsti beskućništva u kojem nije moguće pronaći udobnost i odmor. Učeniku kaže da biti beskućnik znači živjeti izvan doma, a to onda znači živjeti i izvan društva, zbog čega je potrebno odbaciti zahtjeve i doma i društva (Basser i Cohen 2015, 222).

U ovom drugom prizoru, Matej stvara još jedan kontrast, naime, kontrast između učenikova zahtjeva koji bi „bio razuman u njegovoj židovskoj kulturi“ (Talbert 2010, 116) i radikalnosti Isusova poziva u pogledu prvenstva učenikove obveze prema njemu kao Gospodinu (Mt 8,22c). Jer, riječima Craiga S. Keenera: „Slijediti Isusa treba imati prvenstvo nad svim društvenim dužnostima, čak i onim obiteljskim dužnostima koje naše društvo i religija smatraju najvažnijima“ (Keener 1999, 844). U istom smjeru ide i tvrdnja Joea Kapolyoa da ovaj učenik „stavlja svoje društvene i obiteljske obveze ispred svojeg učenitva“ (Kapolyo 2006, 1153).

Ovaj učenik oklijeva zato što se nije potpuno obvezao uz Krista, čak i ako je potpuno predan Zakonu. Ovu stvarnost otkriva njegov pokušaj pregovaranja oko egzistencijalnih prioriteta. Njegovo oklijevanje u prakticiranju učenitva zorno nam predočava činjenicu da učenitvo iziskuje trajnu odluku da obveza prema Kristu treba biti na prvom mjestu. Svako oklijevanje da učinimo tako znači duhovno nazadovanje. Ovaj je portret korisna ilustracija druge vrste manjkavog čovjekova pokušaja da slijedi Isusa, naime, učenitva bez predanja, koje je simptomatično za učenitvo koje je već počelo i stoga se ne odnosi na oklijevanje osobe da započne slijediti Isusa (Gundry 1982, 153). Ili, riječima Heinza Joachima Helda (1963, 203): „... drugi se prikaz više ne bavi prvom *odlukom za učenitvo*, nego opetovanim zahtjevom za novom odlukom u pogledu potpune poslušnosti *unutar učenitva*. Međutim, ovakvo tumačenje Mateja oslikava situaciju Crkve koja prakticira učenitvo“.

3. Učenitvo bez nevolja

Treći portret prikazuje učenike koji su pozvani, opisane kao one koji se boje jer ne razumiju kakav je Isus Gospodin (Mt 8,23-27). Ipak, ovo su poslušni učenici jer su se odazvali Isusovu pozivu u Mateju 8,18 (Gundry 1982, 154). Ako je pismoznanac iz prvoga prikaza opisan kao entuzijastična osoba nesvjesna cijene učenitva, a učenik iz drugoga prikaza kao osoba koja oklijeva zbog zbunjenosti u pogledu odanosti, ovaj treći prikaz opisuje predane učenike koje, suočene s olujnim morem, hvata strah. Međutim, ova oluja više je od oluje, a priča dočarava više od zastrašujućeg iskustva na uzburkanom moru.

Neki komentatori smatraju da nam ovaj prikaz ukazuje na Isusovovo božanstvo i služi kao podsjetnik na Božja suverena spasonosna djela u povijesti njegova naroda. Margaret Davies, na primjer, zapaža da se „[u] Svetom pismu, more i potopi uvijek smatraju opasnošću (npr. Post 6–9; Ps 104,25-26; Jona 1,4-6; Am 9,3; Iz 5,30; 17,12), a ponekad su simboli kaosa (npr. Post 1,2)“ te da je moguće da je Matej zamislio ovu priču kao zrcalo u kojemu čitatelji mogu vidjeti „društvene i političke opasnosti koje će Isusa i učenike zadesiti zbog njihovoga nesigurnog životnog stila“ (Davies 2009, 79).

Robert Gundry smatra da Isus svojim ukorom učenika želi osloviti njihov „neuspjeh da pronadu spokoj u Isusovu božanskom autoritetu“ (Gundry 1982, 156). Na sličnoj interpretativnoj putanji, za Matthewa Anslowa priča ima kristološku funkciju jer Isusa poistovjećuje s Bogom, s obzirom na to da je u ulozi Onoga koji u Pismu smiruje more koje se „smatra silom kaosa koju Bog dovodi u red, odnosno s kojom se Bog bori (npr. Post 1,6-10; 6–10; Job 38,8-11; Ps 74,13-15; 77,17; 89,8-11; 104,7; 107,23-30; Jona 1,4-16)“ (Anslow 2022, 438).

N. T. Wright spaja ovu priču s božanskim ukroćivanjem mora u Izlasku i korištenjem mora „da zaustavi nepokornog proroka Jonu“ (Wright 2004, 89), dok

Anslow priču ne povezuje samo s Božjim moćnim djelovanjem u Izlasku 14;15,10, nego i s proročkim odjekom ovoga događaja u Izaiji 43,1-2 „gdje se odnosi na YHVH-ino buduće spasenje Izraela iz izgnanstva“ (Anslow 2022, 438).

Drugi komentatori naglašavaju da je ova priča značajna kao prikaz napretka Isusovih učenika prema zrelosti u vjeri, kao zrcalo za nužno putovanje crkve prema njezinoj zrelosti u vjeri. Gerhard Barth razmatra da evanđelist „ovdje u život učenika tijekom Isusova zemaljskog djelovanja uvrštava situaciju koju nalazi u Crkvi“ (Barth 1963, 111) dok Bruner smatra da kao što je „[p]otres (seismos, Mateju svojstvena riječ) pogodio jezero i udario čamac valovljem“, tako i „svijet preplavljuje učenike“ (Bruner 2004, 523).

Gunther Bornkamm primjećuje jedinstvenost Matejeva evanđelja u prikazivanju ove priče kao „opisa opasnosti u svjetlu kojih Isus upozorava svakoga tko previše nepromišljeno želi postati učenikom“ (Bornkamm 1963, 56). On isto tako prikazuje Isusa kao utjelovljenje Božjega kraljevstva, čineći ovu priču „kerigmat-skom paradigmom opasnosti i slave učenja“ (Bornkamm 1963, 57). Keener smatra da nas ova priča poziva vidjeti Isusa kao Onoga koji ima autoritet nad prirodnim silama, kao i nad „bilo kakvom prirodnom krizom s kojom se suočavamo, bez obzira na to radi li se o progonstvu (10,28-31), potrebama (14,32-38), vjetrovima eshatološkog suda (7,25) ili o bilo čemu drugom“ (Keener 1999, 849).

Štoviše, Brian Wintle smatra kako je razlog za obrat u redosljedu – od Markova smirivanja oluje preko ukora učenika do Matejeva ukora pa tek onda smirivanja oluje – „taj što je Isusova prva gesta, iako se razočarao nedostatkom vjere učenika, bila u ljubavi ih utješiti“ (Wintle 2015, 1238). Held također iznosi informativnu usporedbu između svrhe priče koju nalazimo u Evanđelju po Marku i one koju nalazimo u Evanđelju po Mateju te se pritom usredotočuje na učenje u Mateju:

Premda u Marku (4,38-40, usp. Lk 8,24-25) Isus najprije smiri oluju, a onda kudi učenike, u Mateju ih najprije kori, a zatim čini čudesno djelo (8,25.26). Ukratko, Marko u središte priče stavlja prirodno čudo smirivanja oluje, a riječi upućene učenicima služe kao dodatak. Kada je promijenio redosljed ove scene, Matej je stvorio razgovor između učenika i Isusa, koji je stavio u središte priče, tako da sada smirivanje oluje izgleda kao dodatak. Tako da sada glavnu temu pripovijesti više ne čine Isus i prirodni elementi, nego Isus i njegovi učenici koji se nalaze u opasnosti. Priča o čudesnom djelu postaje, mogli bismo reći, priča o učenicima. Evanđelist u priču o smirivanju oluje ugrađuje sliku Crkve u učenstvu (Held 1963, 203-204).

Ukratko, ovaj je prikaz realistična ilustracija treće vrste manjkavoga čovjekova pokušaja da slijedi Isusa, odnosno učenja bez nevolja. Učenje počinje poslušnošću, ali nastavlja se pouzdanjem. S biblijske perspektive, strah označava manjak pouzdanja, a bojažljivi su učenici savršena slika učenja bez nevolja. Ipak, vrsta pouzdanja koje je kristoliko, koje je Isus pokazao spavajući usred uzburkanog mora (Mt 8,23-27), sazrijeva usred egzistencijalnih nevolja, a ne izo-

stankom istih. Štoviše, ovim putem kroče svi predani učenici Božjega naroda tijekom povijesti, od slabe vjere do zrele vjere. Strah je izraz samoočuvanja dok je vjera izraz potpuna pouzdanja u Isusa.

Zaključak

Cilj je ovoga članka bio istražiti način na koji je evanđelist Matej pokazao manjkavost učenitva pomoću tri portreta manjkavog učenitva u tri scene u Mateju 8,18-27. Pismoznanc iz prvoga portreta, nadobudni učenik, bio je veoma entuzijastičan, ali nije zapravo razumio kakav je Isus učitelj (Mt 8,19-20) te služi kao prikladna ilustracija prve vrste manjkavoga čovjekova pokušaja da slijedi Isusa – učenitva bez žrtve. Učenitvo u drugom portretu, opisano kao očigledno oklijevanje koje dolazi od nedovoljne jasnoće u pogledu egzistencijalnih prioriteta i toga kakav je Isus učitelj (Mt 8,21-22), realističan je prikaz druge vrste manjkavog čovjekova pokušaja da slijedi Isusa – učenitva bez predanja. Treći portret, onaj pozvanih učenika, opisuje strah koji nastaje zbog nerazumijevanja kakav je Isus Gospodin (Mt 8,23-27) te je realistična ilustracija treće vrste manjkavog čovjekova pokušaja da slijedi Isusa – učenitva bez nevolja.

U sva tri prikaza Isusovi odgovori ispravljaju manjkava gledišta protagonista o učenitvu. U prvom odgovoru Učitelj postavlja uvjete koje učenik treba prihvatiti, a to je pristajanje na beskućništvo i marginalizaciju. U drugom odgovoru zapovijeda osobi da slijeđenje Isusa stavi na prvo mjesto, iznad svih drugih egzistencijalnih obveza. Skupini predanih učenika Isus odgovara dijagnozom da im nedostaje pouzdanje u njega.

Ova tri odgovora ne odnose se samo na učenike o kojima se radi u biblijskom zapisu. Sva tri objašnjavaju koordinate za kristoliko učenitvo, koje počinje pozivom na radikalnu promjenu života, odnosno trajnu odluku prihvaćanja cijene, zahtjeva i poteškoća koje slijeđenje Isusa Krista kao Gospodina traži. Kao takve, ove koordinate otkrivaju putokaz biblijskog učenitva u kojemu su odanost, obveza i pouzdanje najvažnije odlike Kristovih sljedbenika svakog naraštaja.

Popis literature

Anslow, Matthew. 2022. *Fulfilling the Law and the Prophets: The Prophetic Vocation of Jesus in the Gospel of Matthew*. Eugene, OR: Wipf and Stock Publishers.

Barth, Gerhard. 1963. „Matthew’s Understanding of the Law“. U: *Tradition and Interpretation in Matthew*, ur. Gunther Bornkamm, Gerhard Barth, Heinz Joachim Held, 58-164. Philadelphia: The Westminster Press.

- Basser, Herbert W., i Marsha B. Cohen. 2015. *The Gospel of Matthew and Judaic Traditions, A Relevance-based Commentary*. The Brill Reference Library of Judaism, Svezak 46. Leiden: Brill.
- Bonhoeffer, Dietrich. 1959. *The Cost of Discipleship*. London: SCM Press.
- Bornkamm, Gunther. 1963. „The Stilling of the Storm in Matthew“. U: *Tradition and Interpretation in Matthew*, ur. Gunther Bornkamm, Gerhard Barth, Heinz Joachim Held, 52-57. Philadelphia: The Westminster Press.
- Brueggemann, Walter. 2006. *The Word That Redescribes the World: The Bible and Discipleship*. Minneapolis: Fortress Press.
- Bruner, Frederick Dale. 2004. *Matthew, A Commentary, Volume 1: The Christbook Matthew 1-12*. Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Company.
- Card, Michael. 2013. *Matthew, The Gospel of Identity*. Downers Grove: InterVarsity Press.
- Davies, W. D., i Allison Jr., Dale C. 1991. *The Gospel According to Saint Matthew*, svezak 2. The International Critical Commentary on the Holy Scriptures of the Old and New Testament. London: T&T Clark.
- Davies, Margaret. 2009. *Matthew*. Sheffield: Sheffield Phoenix Press.
- Eaton, Michael E. 2020. „Matthew“. U: *The Branch Exposition of the Bible. A Preacher's Commentary on the New Testament*, ur. Mihael E. Eaton, 5-122. Carlisle: Langham Global Library.
- France, R. T. 2007. *The Gospel of Matthew*. Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Company.
- Gundry, Robert H. 1982. *Matthew: A Commentary on His Literary and Theological Art*. Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Company.
- Held, Heinz Joachim. 1963. „Matthew as Interpreter of the Miracle Stories“. U: *Tradition and Interpretation in Matthew*, ur. Gunther Bornkamm, Gerhard Barth, Heinz Joachim Held, 165-299. Philadelphia: The Westminster Press.
- Henry, Matthew. 1994. *Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible: Complete and Unabridged in One Volume*. Peabody: Hendrickson.
- Howard, Melanie A. 2023. „Word and Deed: Jesus as a Teacher in the Gospel of Matthew“. U: *Character Studies in the Gospel of Matthew*, ur. Matthew Ryan Hauge, Craig Evan Anderson, 71-82. London: T&T Clark.
- Kapolyo, Joe. 2006. „Matthew“. U: *Africa Bible Commentary*, ur. Tokunboh Adeyemo, 1131-1196. Carlisle: Langham Creative Projects.
- Keener, Craig S. 1999. *A Commentary on the Gospel of Matthew*. Grand Rapids, MI: Wm B. Eerdmans Publishing Company.
- Myles, Robert J. 2014. *The Homeless Jesus in the Gospel of Matthew*. Sheffield: Sheffield Phoenix Press.

- Talbert, Charles H. 2010. *Matthew*. Grand Rapids, MI: Baker Academic.
- Turner, David L. 2008. *Matthew*. Grand Rapids MI: Baker Academics.
- Witherington III, Ben. 2006. *Mathew*. Smyth & Helwys Bible Commentary. Macon, Georgia: Smyth & Helwys Publishing, Inc.
- Wintle, Brian. 2015. „Matthew“. U: *South Asia Bible Commentary*, ur. Brian Wintle, 1219-1284. Rajasthan, India: Open Door Publications.
- Wright, N. T. 2004. *Matthew for Everyone, Part 1, Chapters 1-15*. London: SPCK.
- Ye-Atkinson, Rebecca. 2020. *By What Authority? The Literary Function and Impact of Conflict Stories in the Gospel of Matthew*. Carlisle: Langham Monographs.

Daniel G. Oprean

**Portraits of Deficient Discipleship:
A Theological Reflection on Matthew 8:18-27**

Abstract

This paper aims to explore the way the evangelist Matthew illustrates the deficiency of discipleship by sketching three portrayals of deficient discipleship. The section under scrutiny is that of chapter 8:18-27 from Matthew's Gospel. The first portrayal is that of a disciple-to-be, described in terms of much enthusiasm without much understanding of the kind of teacher Jesus is (Matt 8:19-20). He is a proper illustration of the first type of deficient human attempt to follow Jesus, namely, discipleship without costs. The second portrayal, is that of an acknowledged disciple, described in terms of manifest hesitation that comes from an insufficient clarification of his existential priorities and of the kind of master Jesus is (Matt 8:21-22). This portrayal is a helpful illustration of the second type of deficient attempt to follow Jesus, namely, discipleship without commitment. The third portrayal is that of the called disciples, described in terms of fear that comes from the lack of understanding of the kind of Lord Jesus is (Matt 8:23-27). This portrayal is a realistic illustration of the third type of deficient human attempt to follow Jesus, namely, discipleship without hardships. Yet, in his answers in the encounters with the three categories of protagonists in the biblical text, Jesus offers corrections to all three types of deficient discipleship. And Matthew combines the revelation of the symptoms of the three deficient types of discipleship with the solution coming from Jesus' answers, to make the recipient-audience of his Gospel understand that discipleship is costly, is based on commitment, and involves hardships.